

Samen bouwen aan de toekomst van Zuid-Nederland

De provincies Limburg, Noord-Brabant en Zeeland slaan de handen ineen voor innovatie, verduurzaming en economisch herstel in de regio. Europese programma's helpen hen daarbij. Binnenkort gaat een aantal nieuwe programma's van start dat ondernemers, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties financiële steun biedt om te innoveren en verduurzamen. Kortlopende programma's die specifiek een reactie zijn op de gevolgen van de COVID-19 pandemie, maar ook langlopende programma's die tot stand zijn gekomen in nauwe samenspraak met alle belanghebbenden.

Maar hoe sluiten deze programma's aan op de regionale uitdagingen en wat is de meerwaarde van samenwerking over provincie- en landsgrenzen heen? Gouverneur Theo Bovens van Limburg en de gedeputeerden Martijn van Gruijthuisen van Noord-Brabant, Jo-Annes de Bat van Zeeland en Andy Drippy van Limburg wisselen hierover van gedachten in een online webinar.

Routekaart

Gouverneur Bovens ziet de Regionale Innovatie Strategie (RIS) als de routekaart. Die is tot stand gekomen in nauwe samenwerking tussen de drie provincies, het Rijk, de Europese Commissie en stakeholders in het veld, zoals kennisinstellingen, bedrijven, triple-helix organisaties en regionale ontwikkelingsmaatschappijen. Met deze RIS in de hand, wordt de innovatiekracht van Zuid-Nederland optimaal ingezet om economische groei te stimuleren en in de drie provincies noodzakelijke maatschappelijke transitie te versnellen op het gebied van klimaat, energie, gezondheid, landbouw en voeding en grondstoffen. De RIS dient tevens als basis voor diverse Europese programma's.

Kracht van Zuid-Nederland

Met het lopende OPZuid-programma zijn de afgelopen jaren veel initiatieven ondersteund op het gebied van innovaties in de zorg, het gebruik van natuurlijke grondstoffen in de industrie, voedselzekerheid, schoon vervoer en nieuwe technologieën voor o.a. dataverkeer. Gouverneur Bovens benadrukt het belang en de meerwaarde van het voortzetten van de Zuid-Nederlandse samenwerking: "De innovatieve kracht van Zuid-Nederland schuilt in een intensieve samenwerking tussen drie provincies en de verbinding tussen overheid, ondernemers en onderwijs. En in de aanwezigheid van een aantal koplopers binnen het bedrijfsleven, dat een internationale kennispositie heeft en een vliegwieleffect bewerkstelligt voor innovatie in de regio. De huidige crisis benadrukt nog meer dat samenwerking loont. Door samen op te trekken, staan we sterker richting Den Haag en Brussel om meer middelen naar Zuid-Nederland te halen."

In december maakten de regio's en het Ministerie van EZK afspraken over de verdeling van de beschikbare middelen uit de diverse Europese regionale fondsen, die onderdeel uitmaken van het nieuwe Meerjarig Financieel Kader (2021-2027). Voor Zuid-Nederland pakte de verdeling gunstig uit. In totaal is voor de nieuwe planperiode, inclusief middelen voor coronaherstel, een bedrag van ruim 350 miljoen euro beschikbaar voor de drie Zuid-Nederlandse provincies. De middelen komen vanuit verschillende fondsen en zullen voor sommige onderdelen nog aangevuld worden met rijks- en/of provinciale cofinanciering.

Snelle start

Het eerste programma gaat eind deze maand al van start. Het heeft de naam REACT-EU gekregen omdat het een directe reactie is van de Europese Unie op de COVID-19 pandemie. Om de middelen zo snel mogelijk weg te kunnen zetten, wordt REACT-EU uitgevoerd binnen de kaders van de lopende EFRO-programma's, zoals OPZuid. Projecten zijn innovatief, startklaar en dragen bij aan één van de

vijf maatschappelijke transitieën. Daarnaast heeft elke provincie specifieke subsidiabele activiteiten benoemd die van belang zijn voor een groen, digitaal en veerkrachtig herstel van de economie.

Gedeputeerde Jo-Annes de Bat haakt daarop aan. “We hebben voor de komende jaren een aantal Zeeuwse opgaven geformuleerd op het gebied van klimaat, energie, regionale economie, mobiliteit, bereikbaarheid, leefbaarheid, ruimtelijke kwaliteit en landbouw en natuur. Door inhoudelijke koppelingen te leggen tussen deze opgaven en de door corona getroffen sectoren zoals toerisme en cultuur, niet-essentiële detailhandel en horeca, kunnen we zowel het Europese als provinciale steungeld gericht inzetten.” Samenwerking is een essentieel deel van de realisatie van de Zeeuwse opgaven. “Daarom stimuleren we als provincie de vorming van kennis- en innovatienetwerken en samenwerkingsconsortia. Met innovatieve projecten wordt veel kennis opgedaan van waaruit we weer nieuwe innovaties kunnen starten. De economische effecten van gesubsidieerde innovaties beperken zich niet alleen tot de projectpartners. De Europese subsidies hebben een geweldig economisch multiplier effect. Voor programma’s onder regionale regie, zoals EFRO, Interreg en POP, wordt iedere euro subsidie vervierdubbeld,” aldus gedeputeerde De Bat.

Slim combineren

Als good practice van de samenwerking over provinciegrenzen heen, noemt gedeputeerde Martijn van Gruijthuisen de Zuid-Nederlandse samenwerking op het gebied van agrofood en groene chemie, waar vorige week nog een aanvalsplan voor gelanceerd is. “Door de Europese fondsen dienen zich allerlei kansen aan en de uitdaging is om daar slim gebruik van te maken. Europese en nationale subsidieprogramma’s als OPZuid, Interreg, POP en MIT Zuid, maar ook revolverende fondsen als InvestEU en InvestNL zijn complementair aan elkaar. Combinaties zijn goed te maken. Projecten die nu wellicht buiten de boot vallen bij REACT-EU, hebben nog alle kansen bij andere programma’s zoals bijvoorbeeld het nieuwe OPZuid.” Wat REACT-EU betreft, gaat het geld in Noord-Brabant naar digitalisering, kunstmatige intelligentie en de ontwikkeling van sleuteltechnologieën op de terreinen energieconversie en opslag, slimme en groene mobiliteit, gezondheid en agrofood. “De afgelopen jaren hebben we bewezen dat we mooie innovatieve initiatieven kunnen genereren en uitrollen. Projecten die gericht zijn op samenwerking, innovatie en systeemversterking om uiteindelijk onze economie te versterken en verder te brengen. Het MKB speelt daarin een belangrijke rol. Een mooi voorbeeld zijn de projecten op het gebied van fotonica. Kennisinstellingen en bedrijven in de Brainport regio zijn erin geslaagd Europees en wereldwijd een koploperpositie te realiseren op het gebied van deze sleuteltechnologie. Om die te behouden, is het belangrijk dat we het ecosysteem laten groeien door erin te investeren,” besluit Van Gruijthuisen.

Wetenschap en economisch rendement

Naast de algemene focus op innovatie en verduurzaming, richt Limburg zijn pijlen specifiek op Life Sciences en de regeneratieve geneeskunde. Gedeputeerde Andy Drippy: “Eerdere investeringen hebben ertoe geleid dat Limburg met Brightlands Maastricht Health Campus een van de primaire universitaire kenniscentra heeft op het vlak van regeneratieve geneeskunde. Om hier economische rendement uit te halen, moet nu de stap gezet worden naar industrialisatie, automatisering en doorontwikkeling van materialen en apparatuur. Daarbij wordt afstemming gezocht en nauw samengewerkt met andere academische centra in Nederland op dit gebied.”

Een andere majeure ontwikkeling in Limburg is de mogelijke bouw van een instrument, de zogeheten Einstein Telescope, voor het detecteren, registreren en meten van zwaartekrachtgolven. Drippy kijkt verder dan de wetenschappelijke meerwaarde: “De provincie Limburg zet in op het verbinden van het innovatieve MKB aan deze ontwikkeling. We verwachten dat innovatieve oplossingen die voor de bouw van dit instrument ontwikkeld moeten worden ook spillover effecten zullen hebben naar andere toepassingen.” Om ook (kleinere) MKB’ers steun te bieden bij het achter zich laten van de negatieve

gevolgen van de COVID-19 pandemie, biedt Limburg binnen REACT-EU een laagdrempelige innovatieregeling aan. “Het MKB is per slot van rekening de motor van onze economie,” besluit Drippy.

Programmamanagement

Voor de uitvoering van de programma's op Zuid-Nederlandse schaal staat Stimulus Programmamanagement aan de lat. Deze uitvoeringsorganisatie van de provincie Noord-Brabant heeft daartoe namens de drie provincies het mandaat gekregen. Stimulus speelt een belangrijke rol in de totstandkoming van de programma's, treedt op als vraagbaak en aanvraagloket en voert daarnaast controles uit of het subsidiegeld op de juiste wijze besteed wordt.

Meer informatie over de programma's vindt u op www.stimulus.nl.